

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКСУБАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЕМЕЛЬКИНО
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

№ 74

24 октябрь 2018 ел

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл
жирлеге территориясен төзеклэндерү һәм тоту кагыйдэләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14
статьясы, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Акелькино
авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстанелькино
авыл жирлеге территориясен төзеклэндерүне һәм санитар тотунуны оештыру
максатларында Емелькино авыл жирлеге Советы

Карар кабул итте:

1. Емелькино авыл жирлеге территориясен төзеклэндерү һәм тоту
кагыйдэләрен кушымтага ярашлы рәвештә расларга.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы
Емелькино авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең мәгълүмати
стендларында һәм Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының
рәсми сайтында игълан итәргә: [http:// Aksubayevo.tatarstan.ru](http://Aksubayevo.tatarstan.ru)
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотунуны үземдә калдырам

Емелькино авыл жирлеге башлыгы:

[Handwritten signature]

Н.И.Михайлова

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл жирлеген төзекләнדרү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелкино авыл жирлеген төзекләнדרү кагыйдәләре (алга таба - кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү өчен, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында федераль законнар, Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының һәм муниципаль берәмлекләренә башка норматив хокукый актлары нигезендә эшләнде. норматив хокукый актлар.

2. Әлеге кагыйдәләргә барлык физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, үтәргә тиеш.

3. Әлеге кагыйдәләр торак пунктның бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләр билгели:

1) биналарны (шул исәптән торак йортларны), алар урнашкан корылмаларны һәм жир участкаларын, тиешле биналарның һәм корылмаларның фасадларының һәм коймаларының тышкы күренешенә карап;

2) төзекләнדרү һәм аларны башкаруның вакытлычалыгы буенча эшләр исемлегенә;

3) биналарның (аларда урнашкан урыннарның) һәм корылмаларның милекчеләренә янәшәдәге территорияләргә төзекләндрүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

4) торак пункт территориясен төзекләндрүгә оештыру буенча (шул исәптән урамнарны яктырту, территорияне яшелләндрү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр урнаштыру, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм тоту).

4. Территорияләргә төзекләндрү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеш һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, жирлекнең генераль планы, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә башкарыла.

5. Әлеге кагыйдәләр торак пункт территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыюны, чыгаруны, транспортлауны, утильләштерүгә һәм эшкәртүгә оештыру буенча мөнәсәбәтләргә көйләми.

Төп төшенчәләр

6. Бу кагыйдәләргә тормышка ашыру максатыннан түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

жирле эһәмияттәге автомобиль юлы транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән транспорт инфраструктурасы объекты һәм үз эченә автомобиль юлының бүлөп бирелгән полосасы чикләрендәге жир участкаларын һәм аларда яки алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл япмасы һәм мона охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын ала, житештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндрү элементлары;

фасадның архитектура үзенчәлекләре бинаның аерым характеристикалары, фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын, шәһәр төзелеш тирәлеген (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, чагыштырмалылык һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык кинлекләр балансын) чагылдыра;

фонсыз конструкцияләр тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция аерым хәрәфләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзеклэндерү территорияне тоту буенча, шулай ук гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитар һәм эстетик торышын саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән территорияләргә төзеклэндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру буенча чаралар комплексы;

вертикаль яшеллэндерү биналарның һәм корылмаларның фасад өслеген, шул исәптән балконнарны, лоджияләргә, галереяларны, терәк стеналарны һ. б. куллану, аларда стационар һәм мобиль яшеллекләр урнаштыру өчен;

витрина пыялалы тишек (тәрәзә, витраж) фасадның бер өлешен биләүче тоташ пыяла рәвешендә;

төзелгән төзелешнең тышкы архитектура кыяфәте биналар һәм торак пункт территорияләргә фасадларының архитектура-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре, алар торак пунктның тышкы образын формалаштыра;

тышкы яктырту ысулы мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, анда мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән яктылык чыганагы белән яктыртыла, ул ераклыкта урнаштырылган;

квартал эчендәге (жирле) юл магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзеклэндерүне торгызу-юлның, хужалык юлының, тротуарның бөтен кинлегенә асфальт япманы сыйфатлы торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәргә чөчү һәм бозылган яшеллекләр утырту белән борон астындагы газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзеклэндерүнең башка элементларын торгызу;

газон махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чөчү белән барлыкка китерелгән үлән япмасы, ул утыртулар, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөһим элементлар, шулай ук табигый үлән үсемлекләре өчен фон булып тора;

торак пункт территориясә муниципаль берәмлек чикләре чикләрендәге территория;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы мәгълүматны электрон носительләр һәм таблолар ярдәмендә тапшыру ысулы, ул мәгълүматны алыштыруны күздә тотып;

йорт хужалыгы шәхси торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир участогы;

ихата корылмалары жир участогында урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (погребә, Күгәрчен баз, сарай һ. б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, майдан, проспект исемнәргә күрсәткече), номер билгесе (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатир номеры күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигометрия билгесе, янгын гидранты күрсәткече, жир асты геодезия билгеләргә күрсәткече, магистраль камералары һәм коелар күрсәткечләргә суүткәргеч челтәре, торак канализациясә күрсәткече, жир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече;

бина капитал төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасыннан гыйбарәт (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән), ул автоном рәвештә яши, реконструкцияләнгән һәм файдаланыла ала;

яшеллекләр табигый һәм ясалма чыганаклы агач-куаклык һәм үлән үсемлекләргә жыелмасы (шул исәптән Парклар, урманнар, аеруча саклана торган табигый территорияләр, бульварлар, скверлар, бакчалар, газоннар, чөчәк Бакчалары, шулай ук аерым торган агачлар һәм куаклар);

жир участогы Жир өслегенә аны индивидуаль билгеләнгән эйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирүче характеристикалары булган өлеш;

жир эшләргә туфракны казу, салу, торак пункт территориясен камилләштерелгән яки туфрак белән каплауны бозу яки юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән каплауны төзү (ясау) белән бәйле эшләр;

инженерлык коммуникацияләргә инженер-техник тәмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торба үткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемент һәм башка инженерлык корылмалары, алар торак Территориясендә бар яки салына;

торак пунктның тарихи территорияләре-ХІ гасыр башыннан 1959 елга кадәр үзләштерелгән аерым торак эһәмиятендәге территорияләр, аларга карата Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә, урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән тышкы мәғлүматны урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре билгеләнгән. Торак пунктның тарихи территорияләренең гомуми чикләре Башкарма комитетның муниципаль хокукый актлары белән раслана;

түбә яшелләндрерү биналарның һәм корылмаларның түбәләрен архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чәчәк бакчалары, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр) - жир өстендәге (яңгыр, эрегән), су сибү һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән технологик яктан бер-берсе белән бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

яктылык-яктылык агымының характеристикаларын (төс, яктылык, кертү чиратлыгы һ. б.) алыштыруны күздә тоткан яктылык-динамик эффект;

тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында магистральләре, урамнарны, майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, ишегалларын һәм жәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

төзелешнең тышкы архитектура кыяфәтен бозу урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәғлүматны урнаштыру чараларының төренә һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән мондый конструкцияләренең тышкы кыяфәтенә яки урнаштыру урынына карата әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләрне, торак пункт төзелешенең тышкы архитектура кыяфәтен саклау кирәклеген исәпкә алып, үтәмәү;

санкцияләнмәгән чүплек юридик яки физик затлар эшчәнлеген процессында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны 50 кв. м. артык майданда һәм 30 куб. м. артык күләмдә үз белдеге белән (рөхсәтсез) ташлау (урынлаштыру) яки жыю;

стационар булмаган сәүдә объекты-вакытлыча корылма яки вакытлыча конструкция, күчеп йөрүче корылмалардан тыш, жир участогы белән ныклы бәйләнмәгән сәүдә объекты (павильон һәм киоск);

яшелләндрерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек мохитен формалаштыруны тәмин итүче территорияне төзекләндрерү һәм ландшафт оештыру элементы, шулай ук инженерлык эзерлегенең төрле төрләре (вертикаль планлаштыру, террасалау, кронировкалау һ. б.) һәм яшелләндререлгән территорияләре төзекләндрерү буенча эшләр башкару белән бәйле комплекслы процесс: агачларны, шул исәптән эре үлчәмле агачларны, куакларны турыдан-туры утырту, үләнле газоннар, чәчәк бакчалары, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар төзү һ. б.;

гомуми файдаланудагы яшелләндререлгән территорияләр гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндререлгән территорияләр предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең яшелләндререлгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндререлгән территорияләр санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндрерү, үсентеләр питомниклары;

аеруча саклана торган табигый территорияләр-табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндрерү эһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органны карарлары белән тулысынча яки өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан жир, су өслеге һәм һава киндәге участоклары;

жәмәгать транспортын көтү тукталышы жәмәгать транспорты тукталыш зонасы, пассажирларны утырту һәм төшерү һәм жәмәгать транспорты пассажирларын көтү зонасы булган махсус жиһазландырылган майданчык;

пьялалы фасад фасадның бөтен яссылыгын яки аның шактый өлешен биләүче тоташ
пьяладан эшләнган фасад;
ачык яктырту ысулы-яктылык чыганагының аның таралуына киртәләре булмаган
мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;
торақ пункт панорамасы торақ пункт территориясенә ачык киңлектән (күл буге, мәйдан,
су объектлары акваториясе, күренеш һәм күзәтү мәйданчыклары) кабул ителә торган
фрагменты, ул торақ пунктның характеристикаларын һәм силуэтын ача;
бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле чишелеше)
билгеләнган тәртиптә килешкән һәм расланган документ, ул торақ пункт территориясендә
урнашкан аерым торган бина фасадының бердәм архитектура һәм төсле чишелешен
билгели һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели;
торақ пункт урамнары перспективасы алгы фронтны һәм композицион, стиль һәм сәнгать
характеристикалары булган урамнар силуэтын формалаштыручы торақ пункт мохите
фрагментын визуаль кабул итү;
жәяүлеләр зоналары торақ пункт территориясендәге халык йөрү һәм мәдәни - көнкүреш
максатларында, транзит хәрәкәт итү максатларында хәрәкәт итә торган һәм билгеле бер
характеристикаларга ия булган участкалар: тиз йөрүче урамнан тыш һәм жир өсте
жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм
мәдәният һәйкәлләренә, рекреацияләренә югары концентрациясе, жәяүлеләр
агымнарының югары суммар тыгызлыгы. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр
урамнарында, торақ пункт мәйданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалаша ала,
йорт яны территориясе күп фатирлы йорт урнашкан жир участогы, яшелләндерү һәм
төзекләндерү элементлары, әлеге йортны хезмәтләндерү, эксплуатацияләү һәм
төзекләндерү өчен билгеләнган һәм күрсәтелгән жир участогында урнашкан башка
объектлар;
янәшәдәге территория бина, корылма, койма, төзелеш мәйданчыгы чикләренә, сәүдә,
реклама объектларына, бирелгән жир участогы чикләренә, шулай ук милектә,
файдалануда (хужалыкта) булган башка объектларга турыдан-туры тоташкан һәм
билгеләнган тәртиптә төзекләндерү буенча эшләргә карап тотуга, жыештыруга һәм
башкаруга тиешле территория;
продуктив хайваннар һәм кошлар - хайваннар һәм кошлар, алар сөт, йон, йомырка һәм
башкалар кебек продуктлар алу өчен кат-кат яки даими кулланыла;
тышкы мәгълүмат чарасын урнаштыру проекты (паспорт) - Башкарма комитет карары
белән расланган, төзекләндерү элементның, ягъни тышкы мәгълүмат чарасының тышкы
кыяфәтен һәм төгәл урынын билгеләүче һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка
мәгълүматны үз эченә алган билгеләнган формадагы документ;
территорияне санитар чистарту билгеле бер территориядән каты көнкүреш һәм эре
габаритлы калдыкларны жыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ;
яктылык тартмасы-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда конструкция эчке
яктырту белән бердәм күләм яки берничә күләмле элемент булып тора;
авыл хужалыгы хайваннары терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясе
житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, терлекләр, кыйммәтле тиреле хайваннар,
куяннар, бал кортлары һ. б. ;
махсулаштырылган оешмалар муниципаль контрактлар нигезендә жирлек территориясен
төзекләндерү өлкәсендә махсус эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-
хокукый формадагы юридик затлар;
территорияләргә саклау-биналар, корылмалар, кече архитектура формалары, коймалар,
төзелеш мәйданчыклары, яшеллекләр, жир асты инженерлык коммуникацияләре һәм
аларның конструктив элементлары, жир участогында урнашкан транспорт
инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйлә
чаралар комплексы;

жирле эһемияттәге юлларны тоту юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын саклау нәтижәсендә эш комплексы;

тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы (билге) - "кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны, яғни оешманың фирма атамасы (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) турында мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен оешма урнашкан урында һәм (яки) турыдан-туры товар, хезмәтләр сату гамәлгә ашырыла торган урында биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция булып торган территорияне төзекләндерү элементы) һәм аның эш режимы, шулай ук мәгълүматны үз эченә алган, ул закон нигезендә урнаштырылырга тиеш яки эшлекле әйләнеш йоласы буенча урнаштырыла һәм реклама белән бәйле максатларны күздә тотмый. "Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәләре бертөрле;

суперграфика фасадларны архитектура-сәнгатьчә бизәүнең бер алымы (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика), аның визуаль кабул итүен көчәйтә;

тактиль тышлык өслеге катламының фактурасы сизелерлек үзгәргән тышлык;

аерым торақ эһемиятендәге территорияләр-торақ пункт территориясенә аерым статуска һәм (яки) югары мәдәни-рекреацион һәм социаль кыйммәткә ия булган өлешләре, аларга карата торақ пункт төзелешенә тышкы архитектура кыяфәтен саклау максатыннан, әлеге Кагыйдәләр белән урнаштыруга рөхсәт ителгән һәм рөхсәт ителмәгән тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының төрләре һәм төрләре, шул исәптән мондый конструкцияләргә таләпләр билгеләнә;

территорияләргә жыештыру-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чараларны жыю, махсус билгеләнгән урыннарда чыгару белән бәйле эшчәнлек төре;

урамнар һәм гомуми поселок юллары гомуми файдаланудагы территорияләр, аларның поселок мохите эстетикасына югары таләпләр куела;

вәкаләтле орган башкарма комитет, үз компетенциясе чикләрендә торақ пункт территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;

фасад бинаның тышкы ягы (төп, Ян, ишегалды);

фон конструкцияләре-тышкы мәгълүмат чарасын ясау ысулы, анда хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнаштырыла;

фриз фасадның яки козырьканың горизонталь полоса рәвешендәге декоратив рам элементы;

фронтон бина фасадының түбә дәрәжәсеннән югарырак торган соңгы өлеше, соңгы кат тәрәзәләренә өске билгесеннән яки фасадның өске билгесенә кадәр үлчәнә;

территорияне төзекләндерү элементлары декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, үсемлек компонентлары, төрле төр жиһазлар һәм бизәүләр, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган объектлар, төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары.

II. Төзәтүгә, эчтәлекне оештыруга гомуми таләпләр

һәм территорияләргә жыештыру

7. Торақ пунктның бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (шул исәптән торақ йортлар) һәм корылмалар (алга таба биналар, корылмалар) төзекләндерелгә, тотылырга һәм жыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләргә, шул исәптән урамнар, юллар, жирле эһемияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир кишәрлекләрен тотуны һәм жыештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә оештыра.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формаларына карамастан, милек хокукында, башка әйберләр яки мәжбүри хокукларда (алга таба - жир кишәрлекләренен хокук ияләре) үзләренә караган жир кишәрлеген, шулай ук биналарны, корылмаларны гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә, мөстәкыйль рәвештә яки махсус оешмаларны жәлеп итү юлы белән тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашырырга тиеш

Әгәр бина, корылма милек хокукында яки башка әйберләр яки мәжбүри хокук белән берничә кешегә карый икән, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешенә яки күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Әгәр жир участогы территориясендә төрле кешеләргә караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнә ала. Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хужалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат милкәндәге жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, хужалыктагы жир участогының чынлыкта барлыкка килгән чиге буенча территория жыештырылырга тиеш.

Әгәр бина, корылма милек хокукында яки башка әйберләр яки мәжбүри хокук белән берничә кешегә карый икән, фасадның эчтәлегенә якларның килешүе белән билгеләнә ала.

Килешү булмаса, фасадны тоту милек хокукындагы өлешкә яки күчемсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә башкарыла.

10. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләренә үткәрү конкурсында жиңгән махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан башкарыла.

10.1. Торак пункт территориясендә уза торган тимер юллар, читләшү полосасы чикләрендә, юллар аша чыгу һәм жәяүлеләр үтү урыннары әлеге корылмаларны эксплуатацияләүче оешмалар көче белән тотыла.

10.2. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итү ысулларының берсенә туры китереп башкарыла: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милеккә карап тоту һәм ремонтлау буенча эшләр башкаручы затлар - турыдан - туры күпфатирлы йорт белән идарә иткәндә йорт хужалары тарафыннан әлеге йортта (алга таба идарәче оешмалар).

11. Шәхси торак йортларның территорияләрен тоту һәм жыештыру мондый йортларның хужалары (эшкә алуучылар) тарафыннан башкарыла.

12. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын саклау һәм карау:

1) бирелгән жир участогы чикләрендә жир участогы милекчеләре яки башка хокук ияләре;
2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә муниципаль заказ урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге эшләренә башкаруга конкурс жиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә әлеге объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә күп фатирлы йортларда торак биналар хужалары яки идарәче оешмалар;

5) жир өсте коммуникацияләренен саклау зоналарында, шул исәптән электр чөлтәрләрендә, яктырту чөлтәрләрендә, радиолинияләрдә күрсәтелгән коммуникацияләренен хужалары;

6) жир асты коммуникацияләренен саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) күрсәтелгән коммуникацияләренен хужалары.

13. Урамнардан һәм юллардан жир асты һәм жир өстендәге суларны читкә алып китү өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан башкарыла.

14. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнарға, санитар кагыйдәләргә һәм нормаларға ярашлы билгеләнә.

Туалетларның санитар һәм техник торышы өчен аларның хужалары, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар җаваплы.

15. Төзекләндерү буенча эшләрнең вакытлычалыгы объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итүне исәпкә алып, заказчы тарафыннан билгеләнә.

16. Жирлек территориясен тоту һәм жыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән жир участогы чикләренә туры китереп билгеләнә (жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, чынлыкта булган жир участогы чиге буенча).

17. Вәкаләтле орган билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә торак пункт территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне тоту һәм жыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тоту.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен, фасадларны һәм коймаларны, юлларны, шәхси торак йортларны, яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су агызу корылмаларын, техник элемент чараларын, тышкы яктырту объектларын, кече архитектура формаларын, стационар булмаган объектларны, төзелеш эшләре башкару урыннарын, жирләү урыннарын тоту буенча таләпләр, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышлары. Торак пункт территориясен бәйрәмчә бизәү

Биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр,

18. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир участкаларын аларның милекчеләре яки башка хокук ияләре үзләре яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән тоталар.

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участкаларын тоту үз эченә алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир участкаларын төзекләндерүне ала:

- 1) биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә;
- 2) жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена чистарту;
- 3) гражданның, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегенә нәтижәсендә барлыкка килгән житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм чыгару;
- 4) жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау.

20. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәлешкә һәм инженер элементларына зыян китермәскә тиеш һәм тиешле эстетик хәлдә тотылырга тиеш. Бина фасадының төсө фасадның гомуми мәйданының 1% тан артмаска тиеш.

Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә

21. Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә үз эченә ала:

21.1. конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырькаларын, балкон һәм лоджияләрне, кәрнизләрне, канатларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычларны, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу һәм аларны буяу;

21.2. су агымы, су агымы торбалары һәм агызылуларның булу-булмавын һәм төзек хәлдә тотылуын тәмин итү;

21.3. тегүләрен, ярыкларны һәм тишекләрне герметизацияләү, ябу һәм чигү;

21.4. керү төркемнәрен, отмостокларны, цоколь тәрәзәләре һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

- 21.5.фасадларның өслеген, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына бәйле рәвештә вақытында чистарту һәм юып чыгару;
- 21.6.тәрәзәләрне һәм витриналарны, билгеләрне һәм күрсәткечләрне вақытында юыгыз;
- 21.7.язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.
- 22.Биналарның, корылмаларның, төзәргә кушылган торак булмаган биналарның хужалары, башка хокук ияләре һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар:
- 22.1.кирәк булганда, эмма елына бер тапкырдан да сирәгрәк фасадларны чистартырга һәм юарга,
- 22.2.кирәк булганда, эмма елына ике тапкырдан да сирәгрәк түгел, яз көне (жылыту системалары сүнгәннән соң) һәм көз көне (жылыту сезоны башланганчы), кагыйдә буларак, химик чаралар белән тәрәзәләрен, балкон һәм лоджия ишекләрен, подъездлардагы керү ишекләрен эчкә һәм тышкы өслеген чистартырга һәм юарга;
- 22.3. агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадны буяуны, фасадның чын хәлен исәпкә алып, 5-6 ел эчендә үткәргә;
- 22.4.фасадның аерым элементларын (цокольләр, канатлар, баскычлар, приемкалар, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су агымы торбалары, тәрәзә төбәндәге агымнар, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар)ремонтлау;
- 22.5.фасадларның чыгып торган конструкцияләре жимерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (капкалар, чөлтәләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтажлау һ. б.) башкарырга;
- 22.6.әгәр мондый элмә такта файдаланылмаса (арендатор (субарендатор) һәм башка очрактар чыкса) тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (вывеска) сүтәргә.
- 23.Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:
- 24.1.биналар һәм корылмалар фасадларының стеналары өслеген зарарлануы (пычрануы): агып чыгу, буяуның кабыгы, ярыклар, катламланган штукатурка, тышлык, кирпич кирпичнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләрен саклагыч катламының катламы һ. б.;
- 23.2.панельләр арасындагы тоташуларны герметизацияләүне бозу;
- 23.3.штукатурка, тышлык, фасадларның, биналарның яки корылмаларның цоколь өлешендәге буяу катламы, шул исәптән тәрәзә, Керү приемкалары конструкциясе төзексезлеге;
- 23.4.биналар һәм корылмалар фасадларының чыгып торган элементларына зыян китерү (пычрану): балконнар, лоджияләр, эркерлар, тамбурлар, кәрнизләр, козырькалар һ. б.;
- 23.5.балконнарның, лоджияләрен, парапетларның һәм башкаларның коймаларын жимерү (булмау, пычрану).;
- 23.6. бинаның фасадында һәм (яки) түбәсәндә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын төзү, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз, учреждение такталарыннан, режимлы такталардан тыш;
- 23.7. афишаларны, белдерүләрен, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчкә ягында), пыялалы ишекләрдә (шул исәптән ишекнең пыялалы өслеген эчкә ягында) биналарны, корылмаларны һәм корылмаларны алга таба куллану максатыннан элгән һәм ябыштырган;
- 23.8.биналарның, корылмаларның фасадларына граффити салу, бу биналарның, корылмаларның, күп фатирлы йортның милекчеләрен ризалыгын алмыйча.
24. Кертү:
- 24.1.подъездларга керү урынында мәгълүмат стендалары урнаштыру;
- 24.2.проект карарына ярашлы рәвештә биналар түбәсәндә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.
- Йорт билгеләре
- 25.Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазландырылырга тиеш.

26. Аншлаглар һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренә чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны тоту өчен җаваплы кешеләр җаваплы.

Керү төркемнәре (узеллар)

27. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, түбәтәй (козырька), өслеген тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен күчерү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, периллар һ. б.) белән җиһазландырырга кирәк.

Пандус горизонталь канауларсыз, өслеге кытыршы текстуралы, бернинди материалдан ясалырга тиеш. Пандусларның саклагыч конструкцияләре булмаганда, 75 мм биюлектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралган. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә.

Пандусны борганда яки аның озынлыгы 9 м дан артык булганда һәр 9 м дан да сирәгрәк 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыкларны күздә тотарга киңәш ителә. горизонталь майданчыкларда төшү тәмамлангач дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләрен тирә-юньдәге өслектән текстура һәм төс белән аерылып торырга кирәк.

Баскычның яки пандусның ике ягында да стенадан 40 мм ераклыкта урнашкан түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге 800920 мм биюлектә култыклар каралган. баскычларның киңлегенә 2,5 м һәм аннан да күбрәк булганда аергыч култыклар каралган. Култыкларның озынлыгы пандус озынлыгынан яки баскычның һәр ягынан 0,3 м-дан да ким булмаска тиеш. култыкларның конструкцияләре кулның металл белән кагылуын булдырмаска тиеш.

28. Керү төркемнәрен проектлауда, яңартуда, бина, корылма фасадларын үзгәртүдә рөхсәт ителми:

28.1. подвалга һәм цоколь катына керү урыннары, идән дәрәжәсе җир дәрәжәсеннән 1,2 м югарырак урнашкан биналар, гомуми файдалану территориясендә чыга торган фасадларда;

28.2. жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзелеше;

28.3. бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү урыннары (булганнарын исәпкә алып) төзелеше;

28.4. тротуарлар зонасында тротуарның минималь норматив киңлегенә булган урам-юл челтәрен җиңел конструкцияләрдән (адымнар, пандуслар, веранда, яшелләндрерү) керү төркеме элементларын янәшәдәге тротуарга 0,5 м артык урнаштыру;

28.5. күпфатирлы йортка керү төркемен күпфатирлы йортның милекчеләренә ризалыгын алмыйча урнаштыру;

28.6. торак милекчесенә ризалыгын алмыйча керү төркемен урнаштыру өчен балкон куллану;

28.7. күп фатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килешмичә үз белдегә белән урнаштыру.

Түбә

29. Биналарның, корылмаларның түбәсе, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары башлыклары төзек хәлдә тотылырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

30. Кышкы вакытта биналарның хужалары һәм башка хокук ияләре, шулай ук идарәче оешмалар тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә түбәләренә кардан, боздан һәм сосулеклардан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Түбәләренә жәяүлеләр зоналарына караган якларда кардан чистарту участкаларны саклау һәм барлык кирәкле саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш.

Түбәнең башка битләреннән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды

территорияләренә ташларга кирәк. Түбәдән жәяүлеләр юлы, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, кар һәм бозның йөрү өлеше шунда ук жыештырылырга тиеш.

31. Кар һәм боз ташлаганда, сусаклагычлар казыганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агачлар һәм куакларның, электр белән тәмин итүнең, яктыртуның һәм элементәнең һава линияләренең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл коймаларының һәм юнәлеш бирүче жайланмаларның, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәлешнең һәм биналарның инженер элементларының саклануын тәмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.

32. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агымы булырга тиеш, ул агып торган суның жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына турыдан-туры элэгүенә юл куймаска тиеш. Су агымы, чокырлар, су агымы өзәлмәскә тиеш һәм жыелган су күләмен үткәргә исәпләнгән булырга тиеш. Жәяүлеләр зоналары булган биналар агына чыккан су агымы жәяүлеләр юллары чикләреннән читкә китәргә тиеш.

33. Рәхсәт ителми:

33.1. биналарның, корылмаларның түбәсендә түбәләргә (көрәкләр, кыстыргычлар, ватыклар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, кулланылмый торган механизмнарны һәм башка әйберләргә жыю;

33.2. биналарның түбәләреннән боз, кар һәм чүп-чарны суүткәргеч торбалар воронкаларына ташлау.

Жир кишәрлекләргә карап тоту

34. Жир участкалары территорияләргә тоту үз эченә ала:

34.1. көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан (боздан) чистарту;

34.2. юлларның, күперләргә, урамнарның, тротуарларның, юлларның, жәяүлеләр территорияләргә йөрү өлешен бозга каршы материаллар белән эшкәртү;

34.3. карны жыю һәм сөртү;

34.4. кар һәм бозны (кар-боз формацияләргә) чыгару;

34.5. контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләргә, кечкенә архитектура формаларын һәм башкаларны урнаштыру һәм чисталыкта һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;

34.6. чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

34.7. яңгыр һәм эрегән суларны агызу;

34.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм чыгару;

34.9. тузанны киметү һәм һаваны дымландыру өчен территориягә сугару;

34.10. яшеллекләргә саклау һәм аларны карау;

34.11. коммуналь объектлар, инженерлык коммуникацияләргә (корылмалар), юллар, тимер юллар, күперләр, жәяүлеләр үтү урыннары төзелгәннән, реконструкцияләнгәннән һәм ремонтланганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка жир эшләргә үткәртү;

34.12. күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациягә), жир асты коммуникацияләргә коеларын (корылмаларын) гамәлдәгә дәүләт стандартлары таләпләргә туры китереп тоту;

34.13. жир кишәрлекләргә коймаларын саклау, шул исәптән жимерелгән (жимерелгән, сүтелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм тоту, алар чит кешеләргә территориягә үтәп керү мөмкинлеген һәм (яки) санкцияләнмәгән урыннарда калдыкларны урнаштыруны булдырмау, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәмин итү.

Юлларны саклау

35. Юлларны тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләргә буенча әлегә төр эшләргә башкаруга конкурс жиңгән махсуслаштырылган оешмалар башкара.

36. Юл территорияләргә тоту үз эченә ала:

- 1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;
- 2) тротуарлардан (йөтүче зоналарыннан, юллардан) һәм юлның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (бозлык) жыю;
- 3) юл япмаларын юу һәм сугару;
- 4) газоннар һәм яшеллекләр турында кайгырту;
- 5) тышкы яктырту терәкләрен һәм жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрен ремонтлау;
- 6) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;
- 7) ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык тәлинкәләренә төзү, ремонтлау һәм чистарту;
- 8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кечкенә архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

37. Юл япмаларын саклау максатларында рөхсәт ителми:

37.1. йөкне арба белән китерү;

37.2. урамнарда йөкләү-бушату эшләре вакытында рельсларны, бүрәнәләренә, тимер балкаларны, торбаларны, кирпичне, башка авыр әйберләренә ташлау һәм аларны жыю;

37.3. юл һәм тротуарларда төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын ташлау һәм (яки) жыю.

38. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

38.1. металл юнәлеш бирүче жәяүлеләр коймаларын һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамлангандан соң, төзекләндерү айлыгы уздырылган чорда башкарыла. Буяу алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылырга һәм туфракка салынырга тиеш;

38.2. барлык юл билгеләре заказчы билгеләгән чират срокларында һәм тәртибдә юл билгеләрен ясау өчен расланган паспортларга (схемаларга) ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш;

38.3. юлларны билгеләү таләп ителгән төс һәм яктылык - техник характеристикаларны, тоташтыру коэффициентын, эксплуатация чорында мәйдан буенча саклануны тәэмин итәргә тиеш;

38.4. юл билгеләрен ныгыту конструкцияләре һәм системалары күрү шартларына һәм монтажлау мөмкинлегенә бәйле рәвештә сайлана;

38.5. юл билгеләре төзек хәлдә тотылырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча урнаштырылган юл билгеләре аларны урнаштыру кирәклеген китереп чыгарган сәбәпләренә бетергәннән соң бер тәүлек эчендә алына;

38.6. визуаль-коммуникацион Система элементлары: Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, торақ пунктның планлаштыру-структура элементлары күрсәткечләре аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен юлларда һәм транспорт развязкаларында урнаштырыла;

Шәхси торақ йортларны тоту һәм территорияләренә төзекләндерү

39. Шәхси торақ йортларның милекчеләре (яки) яллаучылары (алга таба торақ йортларның хужалары), әгәр закон яки килешүдә башкасы каралмаган булса, :

39.1. торақ йортлар фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт хужалыгы чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышын тәэмин итү, аларны вакытында ремонтлау һәм буяу;

39.2. торақ йортта номер билгесе булу һәм аны төзек хәлдә тоту;

39.3. йорт хужалыгы территориясен тәртиптә тоту;

39.4. йорт хужалыгы чикләрендә яшеллекләренә тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләренә, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренә һәм башка инженерлык челтәрләренә саклау зонасында агачлар утыртуга юл куймау;

39.5. су агымы өчен канауларны һәм торбаларны чистарту, язгы чорда эрегән суларны үткөрүне тәэмин итү;

39.6.үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир участогы чикләрендә санитар нормаларга ярашлы рәвештә жиһазландырырга: жирле канализация, ююну чокыры, бәдрәф, аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләү;

39.7.каты һәм зур габаритлы калдыкларны махсус мөйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга жыюны башкарырга;

39.8.билгеләнгән тәртип буенча каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вакытында жыюны һәм чыгаруны тәмин итәргә.

40. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

40.1. йорт читендә койма куегыз;

40.2.йорт хужалыклары территорияләрендә һәм аларга яқын территорияләрдә яфрактарны, теләсә нинди калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

40.3.күмер, савыт, утын, эре габаритлы калдыктар, төзелеш материаллары, йорт хужалыгы территориясе артында жыярга;

40.4.транспорт чараларын йорт территориясе артында юыгыз;

40.5.ишегалды корылмалары төзү, йорт хужалыгы территориясе артында чокырлар төзү;

40.6.бу территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-жыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яки аңа керүне тыя торган киртәләр урнаштырырга;

40.7.территорияне төзекләндерү элементларын жиңмерегә һәм бозарга, сулыкларны тыгарга;

40.8.комплектацияләнгән (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт хужалыгы территориясендә сакларга;

40.9.янәшәдәге территорияне теләсә нинди калдыктар белән чүпләргә;

40.10. чүплек жайланмаларын урнаштырырга, сыек пычрактарны агызырга, житештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешләренә чыгарырга.

40 (1).Жир участогы хужасы хужалык корылмалары төзегән очракта, янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча (6 айга кадәр) жыярга рөхсәт ителә. Шуң ук вакытта автотранспорт йөрүе тәмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су агызу корылмаларын тоту

41.Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люктар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспортның һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәмин итүче төзек хәлдә тотылырга тиеш.

42.Кабул итү, тупик, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны саклау, чистарту һәм техник яктан төзек хәлдә тоту аларның хужалары тарафыннан гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә тәмин ителә.

43.Жирлектә яңгыр канализациясенең магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү жирлек бюджетында бу максатларга каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә башкарыла.

Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмаларның акчалары хисабына башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә тотылырга тиеш.

44.Яңгыр канализациясе коллекторларын саклау максатыннан коллектор күчерешеннән һәр якка 2 м саклау зонасы урнаштырыла.

45.Яңгыр канализациясе коллекторларының саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килешмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очрактарда рөхсәт ителми:

45.1. жир эшләрен башкару;

45.2.яңгыр канализациясе челтәрләренә зыян китерү, су кабул итү люктарын вату яки жиңмерү;

45.3. төзелешне гамәлгә ашыру, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштыру;

45.4.сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

46. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суүткәргеч, канализация, яңгыр жайланмалары, системалар, челтэрләр һәм корылмалар төзек булмау сәбәпле су агып китүдән бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарға, тротуарларға, урамнарға һәм ишегалды территорияләренә су ташлау, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

47. Торак территориясендә суны йота торган коелар һәм парға әйләндерү мәйданчыклары урнаштыру рөхсәт ителми.

48. Яңгыр кабул итүче коелар рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткәрү сәләтен чикләүче рәшәткәләргә һәм коеларны тыгып, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылмый. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, алынган пычрануның барлык төрләре шунда ук чыгарылырга тиеш.

49. Күзәтү коелары люкларын тоташтыру бер дәрәжәдә башкарылырга тиеш, юллар, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән капланган.

Күзәтү коелары люкларының юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән 2 см - дан артык булмаган, яңгыр кабул итү коелары белән 3 см-дан артык булмаган тоташу дәрәжәсе тайпылырга мөмкин.

50. Капкачлары яки рәшәткәләре жимерелгән яки юк булган коммуникация коелары, ачыкланганнан соң ук, челтәргә эксплуатацияләүче оешма тарафыннан кәртәләнергә, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнергә һәм билгеләнгән срокларда алыштырылырга тиеш.

51. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр вакытында канализация агынтыларын канализация челтәренә иң яқын коеларына, суүткәргеч суына һәм жылылык челтәрләреннән суны яңгыр канализациясенә (ул булганда) агызу башкарыла. Юлга су ташлау тыела.

Агып чыгу нәтижеләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләре хужалары көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

52. Яңгыр канализациясе челтәрләренә төзек техник торышы өчен җаваплылык (шул исәптән люкларны, рәшәткәләргә вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларын тоту

53. Биналарны инженер-техник тәмин итү өчен билгеләнгән элемент, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләргә кабель линияләрен урнаштыру Җир асты ысулы белән башкарыла (траншеяләрдә, каналларда, тоннельләрдә).

54. Тышкы коммуникацияләргә биналарга башка ысул белән (һава, жир өстендәгә) үткәрү аларны эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

55. Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель үтүләрен ныгыту сыйфатында кулланырга ярамый:

55.1. автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл коймалары, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

55.2. фасад элементлары, түбәләр, биналар һәм корылмалар стеналары (төтен чыгару, вентиляция, телевидение һәм радионың коллектив кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козырькалар, ишекләр, тәрәзәләр).

56. Рөхсәт ителми:

56.1. элемент кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава ысулы белән җәю вакытында юлларны кисеп чыгу;

56.2. кабель запасларын тарату шкафыннан читтә урнаштырыгыз;

57. Милекчеләр (хужалар) техник элемент чараларын (кабельләр, кабельләргә ныгыту элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник жайланмаларны тиешле хәлдә (изоляция тышчасы өзәлүгә һәм/яки булмауга, буяу булмауга, коррозиягә һәм/яки механик зыянга юл куймау,

чыбыкларны бэйлэу һәм/яки аларны терәкләргә төрү яктырту һәм электр тапшыру линияләре).

Тышкы яктырту объектларының (чараларының) эчтәлеге

58.Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, энергия чыганаclarы (шул исәптән жыюлар, туклану пунктлары, идарә итү тартмалары) керә.

59.Урамнар, юллар, жәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның территорияләре, шулай ук ижтимагый һәм торак биналарның аншлаgлары һәм номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, торак мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

60.Биналар һәм корылмалар хужалары, милек формаларына карамастан, проектлар буенча биналарны һәм корылмаларны архитектура-сәнгать яктырту булуын һәм эшләвен тәмин итәргә тиеш.

61.Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләми торган яктырткычлар саны 3 проценттан артмаска тиеш, башка торак территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) 5 процент, Жир асты жәяүлеләр үтү урыннарында 10 процент көндөзгә, шулай ук кичкә һәм төнгә режимда (10 яктырткычка бер яктырткыч кертелмәгән рәхсәт ителә).

62.Терегөмөшлө газ разрядлы лампалар махсус бу максатлар өчен бүлөп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Күрсәтелгән лампаларны торак чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамый.

63.Металл терәкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту жайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия очагы булмаска һәм кирәк булганда милекчеләр (хужалар, кулланучылар) тарафыннан буялырга тиеш, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, һәм төзөк хәлдә тотылырга тиеш.

64.Бердәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктыртуларын тотуны һәм ремонтлауны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләренә башкаруга конкурс жиңгән вәкаләтле орган яки махсуслаштырылган оешма башкара.

Торак йортларның кереш бүлү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктыртуын саклау һәм ремонтлауны идарәчә оешмалар башкара.

65.Тышкы яктырту таянычлары, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре таянычлары, саклагыч, аергыч коймалар, юл корылмалары һәм юл жиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзөк хәлдә һәм чисталыкта тотылырга тиеш.

66.Тышкы яктырту терәкләрен, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алыштырганда, күрсәтелгән конструкцияләр өч тәүлек эчендә челтәр хужалары тарафыннан сүтелергә һәм чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның жимерелгән терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан шундук, калган территорияләрдә мондый ихтыяж ачыкланганнан соң (демонтажланганнан соң) бер тәүлек дәвамында башкарыла.

67.Яктырту терәкләрендә һәм жәмәгать (тимер юл) транспортының Контакт челтәрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзөк һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең хужасы (хужасы) жаваплы.

68.Тышкы яктырту жайланмаларын чыбыклар өзәлгәндә, терәкләр, изоляторлар зыян күргәндә файдалануга рәхсәт ителми.

Электр чыбыкларының өзәлүе яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйлә тышкы яктырту жайланмаларының эшендә бозылуларны ачыклаганнан соң ук төзәтергә кирәк.

69.Сымнарны һәм кабельләрне тышкы яктырту челтәрләренә һәм жайланмаларына үз белдеге белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

70.Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмаларның милекчеләре (хужалары) :

70.1.урамнарның, юлларның тиешле яктыртылуын, терәкләрнең һәм яктырткычларның, яктырту жайланмаларының сыйфатын күзәтергә, бозылган яки зыян күргән очракта вакытында ремонт ясарга;

70.2.билгеләнгән тәртип буенча яктырту һәм сүндерүне күзәтү;

70.3.тышкы яктырту һәм бизәү урнаштыру, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәгез;

70.4.тышкы яктырткычларны вакытында алыштырыгыз.

71.Тротуарларда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту терәкләре һәм жәмәгать транспортының контакт челтәре тирәсендәге территорияләренә жыештыру өчен җаваплылык тротуарларны жыештыру өчен җаваплы кешеләргә йөкләнә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә, автомат режимда эшләүче башка инженерлык корылмаларына (хезмәт күрсәтүче персоналсыз) якин территорияләренә жыештыру өчен җаваплылык әлеге объектлар урнашкан территорияләр хужаларына йөкләнә.

Кече архитектура формаларының эчтәлегә

72.Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен жайланмалар, су жайланмалары, муниципаль жиһазлар, торак пункт территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.

73. Кече архитектура формаларын тоту бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә хокук ияләре тарафыннан башкарыла муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурс жиңгән оешма белән килешү нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

74. Кече архитектура формалары ияләре:

74.1. чисталыкта һәм төзек хәлдә кечкенә архитектура формаларын сакларга;

74.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерү, аларны иске буядан, тутыкмадан чистарту, юып, буяу, шулай ук сынган элементларны алыштыру;

74.3. кышкы чорда кечкенә архитектура формаларын, шулай ук аларга якинлашу юлларын кардан һәм боздан чистартырга;

74.4.тигез койма белән комлыкларны жайлаштыру, комлыкларда комны елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә үзгәртү;

74.5.балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары жиһазларының конструктив элементларының ныклығы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтергә;

74.6.фонтаннар эшләгән чорда су өслеген чүп-чардан көн саен чистартуны башкарырга.

75. Рөхсәт ителми:

75.1.кечкенә архитектура формаларын максатсыз куллану (балалар уен майданчыкларында өлкәннәрнең ял итүе, спорт майданчыкларында кер киптерү һ. б.);

75.2.кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне элдерергә һәм ябыштырырга;

75.3.кечкенә архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын сындыру һәм бозу;

75.4.фонтаннарда су коенырга.

Стационар булмаган объектларны тоту

76.Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы буенча муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

77.Жир участогын арендау срогы тэмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергэ, э жир участогы азат ителергэ һәм башлангыч хэлгэ китерелергэ тиеш.

78.Стационар булмаган объектларның хужалары булган юридик һәм физик затлар:

78.1. аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт проект документациясендә билгелэнгән тышкы күренешне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

78.2. янәшәдәге территориядә яшеллекләрнең, газоннарның, бордюр ташының, кечкенә архитектура формаларының (алар булганда) саклануын күзәтергә, әлеге Кагыйдәләрдә билгелэнгән таләпләргә ярашлы рәвештә күрсәтелгән территорияне тотарга;

78.3. стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштыру, урналарны көн дәвамында кирәк булганда, эмма тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, калдыклардан чистарту, урналарны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буяу.

79. Рөхсәт ителми:

79.1. стационар булмаган объектларга проектларда каралмаган төенчекләр, козырькалар, навеслар һәм башка конструкцияләр төзү;

79.2. стационар булмаган объектлар янында сүздә-суыткыч жиһазларын күрсәтегез;

79.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә савыт-саба, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка эйберләрне жыярга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен кулланырга;

79.4. стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләрне жиһазлар, калдыклар белән тутырырга.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын тоту

80.Төзелеш мәйданчыкларын тоту, ремонт, төзелеш һәм башка эш төрләре тэмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Төзелеп бетмәгән, эш алып барылмый торган объектлар төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

81. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланганчы, шулай ук житештерү чорында:

81.1.төзелеш мәйданчыгы территориясенә бөтен периметры буенча башкарма комитетның хокукый актлары таләпләренә туры китереп типовой койма урнаштырырга;

81.2.төзелеш мәйданчыгының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тэмин итү;

81.3.төзелеш мәйданчыгының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

81.4.төзелеш мәйданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә жавап бирүче мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

81.5.төзелеш мәйданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тэмин итү;

81.6.төзелеш мәйданчыгына төзекләндерелгән керү юлларын, мәйданчык эчендәге юлларны һәм урамнарның (юлларның)йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгаруны булдырмаучы транспорт чаралары тэгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын жиһазландырырга;

81.7.төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тэмин итәргә;

81.8.төзелеш мәйданчыгы территориясеннән билгелэнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тэмин итәргә;

81.9. төзелеш мәйданчыгы территориясеннән жыелган һәм калдыклар булмаган карны билгелэнгән тәртиптә килешенгән махсус билгелэнгән урыннарда чыгаруны тэмин итәргә;

81.10.эшләр башкарганда жир асты инженер коммуникацияләренә, тышкы яктырту челтәрләренә, яшеллекләрнең һәм кече архитектура формаларының саклануын тэмин итәргә.

82.Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче биналар, эшчеләрне һәм хезмәткәрләрне вакытлыча табу өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелеш оештыру проектына ярашлы рәвештә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

83. Рөхсәт ителми:

83.1.торак зонасы янында төзелеш, ремонт, йөкләү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткөрү, тынлыкны бозу белән бергә, гражданнарның шәхси һәм жәмәгать иминлеген тәэмин итү белән бәйле коткару, авария-тергезелеш һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр;

83.2.Башкарма комитетның тиешле рөхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен киметү яки ябу;

83.3.чүп-чарны яндыру һәм төзелеш калдыкларын утильләштерү.

Жирләү урыннарының эчтәлеге

84.Этик, санитар һәм экологик таләпләргә туры китереп бирелгән жирләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән жирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә башкарыла.

85.Жирләү урыннарын санитар тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне үткөрү конкурсында жиңгән махсулаштырылган оешма башкара.

86.Жирләү урыннарын тоту таләпләре:

86.1.зиратлардагы жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Жәмәгать бәдрәфләре территориясендәге урналар чистартылырга тиеш;

86.2.зират территориясендәге чүп контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен, 3 көнгә бер тапкырдан да сирәгрәк чыгарылырга тиеш;

86.3.авария хәлендә дә ауган агачлар булырга тиеш түгел. Авария хәлендәге агачлар табылганнан соң бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

86.4.шәхесләре билгеләнмәгән үлгәннәрнең каралмаган каберләре яки каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазландырылырга тиеш.

87.Кышкы чорда жирләү урыннарының үзенчәлекләре:

87.1.зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз калдыклары булмаган тигез кар өермәсе булырга мөмкин;

87.2.үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозга каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен эшкәртү кар яуганнан соң ук башланьрга тиеш;

87.3.беренче чиратта карны чыгару, бозны казу һәм Үзәк һәм керү юлларынан кар-боз формацияләрен бетерү кирәк;

87.4. жирләү урыннарының жәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар кулланырга, юллардан чистартылган тозлы карны һәм бозны каберләргә, газоннарда, куакларга жыярга ярамый.

88. Жәйге чорда жирләү урыннарының үзенчәлекләре:

88.1.үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм күмелгән урыннарда гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

88.2.яшеллекләрне санитар кисү, чүп үләннәрен бетерү буенча чаралар ел саен үткәрелергә тиеш.

89.Жирләү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, зиратлар һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийдагы нишаны карау буенча эшләрне ире(ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки санитар таләпләрне мәжбүри үтәп башка кеше башкара.

Озак һәм кыска вакытлы саклау парковкаларын тоту

автотранспорт чаралары

90.Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын (алга таба тукталыш) гамәлдәге төзелеш нормаларына һәм кагыйдәләренә, шулай ук әлеге Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә тукталышны урнаштыру өчен бирелгән жир участогының Хокук иясе (алга таба хужасы) тоту.

91. Хужалар бурычлы:

91.1.тукталыш территорияләренең бөтен периметры буенча механик тәэсирләргә һәм тышкы мохит тәэсирләренә чыдам булырга тиешле койма урнаштырырга;

91.2.тукталышларның тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән вакытында чистартырга;

91.3.Материалларны жыюга, комплектсыз транспортны, тукталыш территорияләрендә төрле конструкцияләргә саклауга юл куймаска;

91.4.тукталыш территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килгән яктылыкны тигез бүлүнә тәэмин итүче тышкы яктырту белән жиһазландырырга;

91.5.тукталыш территорияләрендә автомобильләр юуга һәм ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр тукталышына юл куймаска;

91.6.санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләргә үтәп, тукталыш территорияләрен тоту.

91.7. инвалидларның тукталышлар территориясенә киртәсез керүен тәэмин итү. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын парковкага урыннарыннан "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында"24.11.1995 елгы 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә бушлай файдаланалар.

Торак пункт территориясен бәйрәмчә бизәү

92.Торак пункт территориясен бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, мөһим вакыйгалар белән бәйле чаралар үткәргү чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлеше дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирляндлар, паннолар, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыруны, шулай ук бәйрәм иллюминациясе жайланмасын үз эченә ала.

Бәйрәм бизәлеше элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда, юл хәрәкәтен көйләүнең техник чараларын төшерергә, зарарларга һәм аларның күрүчәнлеген начарлатырга ярамый.

IV. Торак пункт территорияләрен жыештыру тәртибе, шул исәптән төзекләндерү эшләре исемлегенә һәм аларны үтәүнең вакытлычалыгы

Торак пункт территориясен жыештыруга һәм тотуга гомуми таләпләр

93. Торак пункт территориясен жыештыру һәм тоту:

1) жәйге чорда 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар Башкарма комитет тарафыннан һава шартларына бәйле рәвештә төзәтелә ала.

94.Торак пункт территориясен жыештыру:

1) торак пункт территориясен тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;

2) Башкарма комитетның хокукый актларына ярашлы рәвештә бердәнбер массакүләм чаралар (өмәләр).

95.Торак пункт территориясен жыештыру жәйге чорда торак пункт территориясенен пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатыннан юып, сугару, сөртү һәм торак пункт территориясен тоту буенча башка эшләр үткәргү юлы белән башкарыла һәм үз эченә ала:

95.1.ясалма япма белән капланган территорияләргә сөртү (коры һава торышында су сибү), урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән жиһазландырылган ясалма япма белән башка территорияләргә юл япмаларын тузаннан һәм пычрактан юу.

Юл япмаларын, мәйданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма япма белән капланган территорияләргә юып чыгару япманың бөтен килегенә башкарыла;

95.2.яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

- 95.3. барлык территориядән чүп жыю;
- 95.4. ел саен, 1 июньгә кадәр, кечкенә архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар майданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;
- 95.5. гомуми файдаланудагы территорияләрдә, яшелләнделгән чикләнгән файдалану һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, үләнне вакыт-вакыт (үләннең Биекlege 15 см артык булганда) чабу һәм тәүлек дэвамьнда чабып алынган үләнне жыю;
- 95.6. яфраклар төшү чорында коелган яфракларны жыю һәм тәүлегенә бер тапкыр чыгару;
- 95.7. чүп-чарны юганнан соң чүп-чардан чистарту.
96. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияләрне жыештыру үз эченә ала:
- 96.1. юл япмаларын һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;
- 96.2. тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәч жәяүлеләр зоналарына, баскычларга ком сибү, юл япмаларын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;
- 96.3. язгы чорда карны йомшарту һәм эрегән суларны читкә чыгаруны оештыру.
97. Торак пункт территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләренә технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләренә тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.
98. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте юлларын, баскычларны жыештыру үзгәчлекләре:
- 98.1. интенсив кар яуган вакытта жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозга каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;
- 98.2. бозлавык барлыкка килгәч, бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.
- Бозга каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачыкланганнан соң дүрт сәгатәтән артмаска тиеш;
- 98.3. калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган юеш карны газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшеллекләр саклану һәм эрегән сулар агымын тәмин итү шарты белән жыярга рөхсәт ителә.
99. Торак пункт территориясендә рөхсәт ителми:
- 99.1. урамнарда, майданнарда, яшеллекләр белән участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә сорить;
- 99.2. гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә жирләү урыннарыннан тыш гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль каберлек корылмалары (истәлекле Корылмалар, коймалар) урнаштырырга;
- 99.3. бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль жәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юарга, салонны чистартырга һәм техник хезмәт күрсәтергә;
- 99.4. биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм башка төзекләндерү элементларын жишерергә һәм бозарга, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;
- 99.5. язулар, рәсемнәр ясау, Мәгълүмати-басма продукцияне жыыштыру һәм элгәндә, жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга, коймаларга (коймаларга) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларга граффити салу;
- 99.6. күчмә милекне бирелгән жир кишәрлекләренә чикләреннән һәм (яки) коймаларыннан читтә сакларга һәм сакларга;
- 99.7. тараны, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштырырга һәм жыярга;
- 99.8. билгесез урыннарда кар туплау;
- 99.9. тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша үз белдеген белән юлларны һәм тротуарларны ябарга.

100. Калдыктарны санкцияләнмәгән урыннарда урнаштырган кешеләр үз хисабына әлеге территорияне жыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда жир участогын рекультивацияләргә тиеш.

Әгәр 20 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыктар урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыктарны бетерү һәм санкцияләнмәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыру өчен җаваплы оешмалар (яки әлеге төр хезмәтләр күрсәтү килешүдә каралган очракта калдыктарны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

101. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган жир участокларында (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килгән чүплекләрен бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

102. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба юлларны) жыештыру даими рәвештә юл өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корымаларын пычрактан, чүп - чардан, кардан һәм боздан чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

103. Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юуны, сугаруны, тузанлылыкны бетерүне, сөртүне һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чарны, карны һәм бозны, пычракны жыештыруны һәм чыгаруны, юлларга ком-тоз катнашмасы сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тоту.

Юл буенда урнашкан урналарны 104 тапкыр чистарту көненә бер тапкырдан да сирәгрәк башкарылмый, тукталыш мәйданчыкларында - көненә ике тапкыр.

105. Жәмәгать транспортын көтү Павильоны тузанланмаса, буялырга һәм юылырга, санкцияләнмәгән мәгълүмати-басу продукциясеннән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

106. Аерым элементлар буенча жәйге юл жыештыру таләпләре:

106.1. юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлек буенча юылырга тиеш. Көйләү сызыклары белән билгеләнгән күчерелмә, резерв полосалар даими рәвештә комнан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш;

106.2. ике метрлы лотковый зоналарда туфрак-күл наносы һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Кечкенә генә ком кисәкчәләре һәм төрле вак чүп-чар белән пычрануга юл куела, алар махсус машиналарның эш циклы арасында барлыкка килергә мөмкин;

106.3. юл кырыен зур габаритлы калдыктардан һәм башка чүп чардан чистартырга кирәк;

107. Кышкы юл жыештыру таләпләре:

107.1. кышкы чорда юлларны жыештыру:

юлны кардан һәм боздан чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, карны сөртү, валларга күчерү һәм карны чыгару;

108. Рөхсәт ителми:

108.1. тротуарларга, юлларның һәм юлларның йөрү өлешен кар, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар, төзелеш мәйданчыклары, сәүдә объектлары территорияләреннән 8.00 сәгатьтән соң чистартыла торган боз, шулай ук юлның йөрү өлешен жыештыручы кеше белән килешү булмаганда күчерергә яки күчерергә;

108.2. техник тоз һәм сыек хлорлы кальцийны бозга каршы реагент буларак тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшеллекләр белән территорияләрдә кулланырга;

108.3. билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда карны чыгару һәм саклау;

108.4. кар валлары формалаштыру:

1) юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм тимер юл кичүләре янында күрү өчпочмагы зонасында;

2) жәмәгать транспортын көтү тукталышларынан 20 метр якына;

- 3) транспорт коймалары яки югары бордюр белән жиһазландырылган юл участкаларында;
  - 4) тротуарларда;
  - 5) янәшәдәге территорияләргә керү юлларында;
- 108.5. автотранспорт тәгәрмәчләре белән жирне һәм пычракны юлларга чыгару;
- 108.6. жир, чүп-чар, сыек төзелеш материаллары, жиңел савыт-саба ташырга, юлларны пычратуны булдырмаучы брезент яки башка материал белән капланмаган агачларны йоклатырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-күл эремәсе, эзбизташ, бетон катнашмалары) аларны юл, тротуар, юл кырыена яки юл кырыена ағызу мөмкинлеген булдырмаучы чаралар күрмичә ташырга юл янындагы газон полосасы.

Ял итү урыннарын жыештыру, санитар тоту һәм төзекләндерү
һәм кешеләрнең күпләп килүе

109. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннарына түбәндәгеләр керә:

- 1) майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, торак урманнарда оештырылган ял итү урыннары, пляжлар;
- 2) актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ. б.;
- 3) сәүдә объектлары (чашлап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату чөптәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары территорияләре;
- 4) административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә якин территорияләргә.

110. Майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләргә жыештыру:

110.1. кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, яшеллекләр саклану һәм эрегән сулар ағымын тәмин итү шарты белән, химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарда вакытлыча туплау рөхсәт ителә.

111. Ваклап сату базарларын чистарту һәм санитар эчтәлек:

111.1. кибет базарлары территорияләре (алга таба базар) төзекләндереләргә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм эрегән сулар ағымы өчен каты тышлыкларга һәм авышлыкларга ия булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

111.2. базар территориясен төп жыештыру ул ябылганнан соң башкарыла. Көндөз патруль жыештыру һәм каты көнкүреш калдыклары белән тулыланган чүп жыю урыннарын чистарту башкарыла;

111.3. жәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы жыештыру мәжбүри рәвештә башкарыла;

111.4. базар территориясә 40 кв. м майданга бер урна исәпләнгән урналар белән жиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара прилавка линиясә буенча 10 м дан артмаска тиеш;

112. Базар территориясендә һәм аның янында урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү предприятиеләренә, киоскларның, сәүдә палаткаларының һәм павильоннарының эшчәнлегенә каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә рөхсәт ителми.

113. Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларын жыештыру һәм санитар тоту:

113.1. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тулысынча жыештыру тәүлегенә ике тапкырдан да ким булмаган күләмдә (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз патруль урналарын һәм чүп жыю урыннарын жыештыру һәм чистарту үткәрелә;

113.2. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә ике урна урнаштырыла;

113.3. савытларны һәм товарларны газоннарда һәм тротуарларда жыю рөхсәт ителми;

113.4. калдыкларны чыгару тәмин ителә.

114. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру елның жылы вакытында мәжбүри алдан сугару белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы жыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәмин ителә.

115. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннарын төзекләндерү:

115.1. кешеләрнең ял итү һәм күпләп яшәү урыннары территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге каты катлауларны (плиткалы түшәм яки асфальт рәвешендә), өслекләрне тоташтыру элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерларны, урам техник жиһазларын, яктырту жиһазларын, архитектура-декоратив яктырту жиһазларын, торак пункт мәгълүматларын йөртүчеләрне үз эченә ала, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус төр тышлыклар һ. б.);

115.2. ял итү һәм күпләп яшәү урыннарының барлык территорияләре, пляжлардан тыш, каты япма яки чөчөлгән үләннәр яки яшеллекләр белән үсемлекләр туфрагы булырга тиеш;

115.3. ял итү һәм күпләп яшелләндерү урыннары территорияләрендә яшелләндерү участкаларын чөчөк бакчалары, газоннар, ялгыз, төркем, гади утыртулар, вертикаль, күп катлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

115.4. кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары бәдрәфләрне урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп жиһазландырылган һәм эшләүче бәдрәф кабиналары белән комплектланырга тиеш;

115.5. пычрануга карап, кешеләрнең ял итү яки күпләп булу урыннарында фонтаннарны, буаларны, елга ярларын чистартырга кирәк;

115.6. масса күләм чаралар үткәргәндә аларның оештыручылары чараны үткөрү урынын, ана якын территорияләргә жыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәмин итәргә тиеш. Чараны үткөрү урынын, ана якын территорияләргә жыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны уздыруга тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

116. Ял итү һәм күпләп тору урыннарында кешеләргә рөхсәт ителми:

116.1. саклау, савыт-саба һәм сәүдә жиһазлары моның өчен билгеләнмәгән урыннарда;

116.2. территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

116.3. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклекларын агызырга;

116.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләргә урнаштыру;

116.5. газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян китергез;

116.6. кечкенә архитектура формаларына зыян китергә һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчергә;

116.7. сыек ризык калдыкларын, сатуратор жайланмаларыннан, ачыткы һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарга һәм торак юлларга агызырга;

116.8. автотранспорт чараларының түләүле тукталышларын оештыру законсыз;

116.9. стационар булмаган объектларны үз белдегә белән урнаштыру;

116.10. тротуарларның асфальт-бетон япмасын, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләргә төзекләндерүнең башка элементларын бозу;

116.11. территориядә сәүдә-суыткыч жиһазларын кую;

116.12. каты көнкүреш калдыкларын идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыру өчен килешү булмаса, халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) жыярга;

116.13. тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша тротуарларны үз белдегә белән ябарга;

116.14. товарны сәүдә объектыннан читтә кую;

116.15. учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрү, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар куллану.

Йорт яны урамын жыештыру, тоту һәм төзекләндерү

күпфатирлы йорт территориясе

117. Йорт яны территориясен жыештыру:

117.1. урып-жыю түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр юлларын (бозлавык һәм тайгаклык очрагында ком белән сибү), э аннары ишегалды территорияләрен жыештыру;

117.2. урып-жыю, кар яуган вакытта башкарылган кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр үткәрелә.

Механизацияле жыештыруны көндөз машиналарның тизлегә 4 км/сәг. кадәр булганда үткәрергә рөхсәт ителә.

118. Жәйге чистарту:

118.1. йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: кул белән яки махсус машиналар ярдәмендә сөртү, юу яки сугару башлыча иртә, иртәнге, һәм кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

118.2. тротуарларны юуны бары тик ачык тротуарларда гына башкарырга кирәк, алар турыдан-туры прилотка полосасы белән чиктәш һәм биналардан урамның йөрү өлешенә таба;

118.3. көннең эссе вакытында тротуарларны су сибү кирәк булганда, эмма тәүлегенә ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылырга тиеш.

119. Кышкы чистарту:

119.1. түбәләрдә жыелган кар вакытында жиргә ташланырга һәм прилотка полосасына күчерелергә, э киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш;

119.2. жыелган кар тротуарлардан юл өлешенә, прилотка полосасына, э ишегалларында склад урыннарына күчеп торырга тиеш;

119.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм валларга салырга яки, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә юл буйлап жыярга кирәк;

119.4. 6 метрдан артык киңлектәге тротуарларда, урамнарның йөрү өлешеннән газоннар белән аерылган, карны тротуарның уртасына күчерергә рөхсәт ителә;

119.5. карны валларга һәм өемнәргә салу эшләре тротуарларда кар беткәннән соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, э калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

119.6. ком-тоз катнашмалары белән пычранмаган, ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда һәм жәяүлеләр хәрәкәтенә һәм автотранспорт йөрүенә комачауламаган ирекле территорияләрдә, яшеллекләрне саклауны һәм эрегән суларны читкә алып китүне тәэмин иткәндә жыелган карны жыярга рөхсәт ителә;

119.7. тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кул белән жыештырганда кар тулысынча жыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән тышлыклар булмаганда, карны двигатель астына жыярга кирәк, аннан соң аны тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк;

119.8. слайд барлыкка килгәч, юл япмаларын ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү 0,20,3 кг/м норма буенча бүлүчеләр ярдәмендә башкарылырга тиеш;

119.9. эшкәртелгәннән соң йомшартылган боз барлыкка килү ачык туфракка, агачлар астына яки газоннарда элэгүгә юл куймастан, күчерелергә яки сөртелергә тиеш.

120. Яз житү белән:

120.1. эрегән суны нормаль чыгару өчен кирәк булган урыннарда су агымын тәэмин итү өчен канауларны юып чистарту;

120.2. эрегэн суны яңгыр челтэренен люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә күчерү;

120.3. кар эреп беткәч, ишегалды территорияләрен чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

121. Күп фатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:

121.1. күп фатирлы йортның йорт яны территориясе (алга таба йорт яны территориясе) үз эченә ала:

1) даими чистарту;

2) Күзөтү һәм яңгыр кабул итү коелары, дренажлар, тэлинкэлэр, үткэрү торбалары люкларын һәм рэшәткэлэрен ремонтлау һәм чистарту;

3) инженерлык челтэрлэренен күзөтү коеларына, яңгын су белән тээмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәсез керүне тээмин итү;

4) Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм чыгару;

5) яшеллэндерү һәм булган яшеллеклэрне карау;

6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

122. Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар су үткэрми торган тышлыклы контейнер майданчыкларында каты көнкүреш калдыклары туплану нормаларына ярашлы рәвештә кирәкле күләмдә урнаштырыла.

123. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр:

123.1. йорт яны территорияләрендә чисталыкны һәм тәртипне саклау;

124.2. каты көнкүреш һәм зур габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус майданчыкларга гына урнаштырырга.

124. Идарәче оешмалар:

124.1. каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ә канализацияләнмэгән биналарда

124.2. моннан тыш сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар да бар;

124.3. расланган график буенча каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

124.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын, аларга керү юлларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тоту;

124.5. подъездларга керү урыннарында чүп-чар урналары, эскәмиялэр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

124.6. слайд участкаларны ком-тоз һәм (яки) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкэртү;

124.7. яшеллеклэрне һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

124.8. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны карангы төшкәч кабызу.

125. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

125.1. яфрактарны, калдыкларны һәм чүп-чарны яндырыгыз;

125.2. киём, киём, келәмнэр һәм башка эйберлэрне хужалык майданчыгынан тыш элгәннэр;

125.3. контейнер майданчыкларына керү юлларын томалау;

125.4. контейнерларны (бункерларны) урамнарның һәм юлларның йөрү өлешенә, тротуарларга, газоннарга һәм яшел зоналарга урнаштырырга;

125.5. билгелэнгән тәртипне бозып йорт яны территорияләрен үз белдеген белән коймаларга кую;

125.6. ишегалды корылмаларын үз белдеге белән төзү;

125.7. йорт яны территориясен металл ватыклары, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллары, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыклары белән тутырырга, савытларны жыярга һәм сакларга;

125.8. чүп-чар түгү, калдыклар һәм чүп-чар ташлау;

125.9. автотранспорт чараларының түләүле тукталышын оештыру;

125.10.тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша квартал эчендәге юлларны үз белдегә белән ябарга;

125.11.машина юу, ягулык һәм майлар агызу, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне көйләү;

125.12.кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эш башкару;

125.13.сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткалар, киосклар, кибетләр, мини-базарлар, павильоннар, жәйге кафелар, житештерү объектлары, автомобильләрне вак ремонтлау буенча предприятиеләр, көнкүреш техникасы, аяк киеме, шулай ук кунаклардан тыш автостоянкалар урнаштырырга;

125.14.йорт яны территориясенә ишегалды эчендәге юллары буенча транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашыру;

125.15.учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар куллану.

126. Идарәче оешмалар:

126.1.яшеллекләрнең саклануы;

126.2.жәй көне һәм коры һава торышында газоннар, чәчәк бакчалары, агачлар һәм куаклар сугарыла;

126.3.газоннарның саклануы һәм бөтенлеге, аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз кисәкләре һ. б.;

126.4. яңа агачлар һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртеп планлаштыру һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килешенгән проектлар буенча гына урнаштыру, агротехник шартларны үтәү.

127.Йорт яны территориясен төзекләндерү:

127.1.һәр йортның территориясе, кагыйдә буларак,:

1) киём киптерү, киём, келәм һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык мәйданчыгы;

2) олылар ял итү мәйданчыгы;

3) балалар өчен яшелләндерү һәм балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен кирәкле кечкенә архитектура формалары жиһазлары булган балалар уен һәм спорт мәйданчыклары.

128.Әгәр участок территориясенә зурлыгы рөхсәт итсә, участок чикләрендә этләр йөрү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

129.Йорт подъездлары алдындагы мәйданчыклар, юл һәм жәяүлеләр юллары каты катлаулы булырга тиеш. Каты катлаулар төзегәндә эрегән һәм яңгыр суларының ирекле агымы мөмкинлеге каралырга тиеш.

130.Торак йортларга кертелгән жәмәгать билгеләнешендәге биналарның керү урыннары йортның торак өлешеннән аерым булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт тукталышы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

131.Торак йорт ишегалды ягыннан материаллар, жәмәгать биналары өчен продукция йөкләү рөхсәт ителми, анда тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары урнашкан. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның очларынан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

132.Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләрдә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен жыештыру

133.Торак йорт хужалары көн саен (шул исәптән кардан) жир участогын жыештыралар.

134.Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

134.1.карны этеп чыгару, чүп - чар ташлау, шлак ташлау, йорт территориясеннән читтә сыек көнкүреш калдыкларын агызу;

134.2. ишегалды һәм аның тирәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юл һәм юлның йөрү өлешенә күчерергә яки күчерергә.

V. территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

135. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компоненты булган территорияне төзекләндерү элементлары гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рәвештә проект документациясендә эшләнәргә һәм каралырга тиеш.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияләрне төзекләндерү элементларына проект документациясе мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озак вакытлы яки даими кулланыла торган территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

136. Төзекләндерү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

Яшелләндерү

137. Яшеллекләр территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләре алып барганда, булган яшеллекләрне максималь саклау кирәк.

138. Торак территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланыла ала: стационар үсемлекләрне туфракка утырту һәм мобиль үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазондар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерү архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәк бакчалары, куаклар һәм агачлар белән майданчыклар һ.б.) табигый һәм ясалма рельеф элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләндерү), биналар һәм корымалар фасадларында (вертикаль яшелләндерү) булдыру өчен кулланыла.

139. Яшелләндерү объектларын тоту-яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларын һәм яшелләндерелгән агачларны карау, күләмле корымаларның конструктив элементларының эһәмиятсез деформацияләрен һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы вакытта күчмә кечкенә формаларны жыештыру буенча эшләр комплексы.

140. Яшеллек хужалары бурычлы:

140.1. яшеллекләрне саклау һәм квалификацияле карау;

140.2. жәйге вакытта коры һава торышында газоннарны, чәчәк бакчаларын, агачларны һәм куакларны сугаруны тәэмин итәргә;

140.3. газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

140.4. яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тотарга һәм аларны капитал чистартуны 10 елга бер тапкырдан да сирәгрәк башкарырга;

141. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

141.1. төзелешләрне урнаштыру, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш;

141.2. агачларны һәм куакларны үз белдеген белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

141.3. агачларга һәм башка яшеллекләргә гамаклар, тирбәләшләр, турниклар, кер киптерү өчен баулар элдерергә, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм такталары, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән күтәрү конструкцияләре, объектларга хәрәкәт юнәлеше күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары беркетергә, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чәнечкеле коймалардан тартмалар;

141.4. стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектлары урнаштырырга, шул исәптән елның нинди вакытына карамастан автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

141.5. төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материалларны һәм башка зарарлы матдэләрне, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган карны, боз кисәкләрен жыярга;

141.6. бакчалар өчен казу;

141.7. йорт хайваннары газоннарында һәм чөчәк бакчаларында йөрөгез;

141.8. яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны тартмаларга һәм башка су үткөрү жайланмаларына күчерергә;

141.9. чүп-чарны һәм чүп-чарны газоннарга ташлагыз;

141.10. учаклар кабызу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, ачык ут белән ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар куллану;

141.11. сок, резин чыгару өчен агачларны кисегез, аларга башка механик зыян китерегез;

141.12. яшелләнделгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урнарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;

141.13. агач тамырларын агач ботагынан 1,5 метр ераклыкта ачып, агач муеннарын туфрак яки төзелеш калдыклары белән капларга.

Капкалар

142. Саклык жайланмасы төзекләнדרүнең өстәмә элементы булып тора.

143. Капкачлар:

1) максатларга (декоратив, саклагыч, аларның комбинациясе);

2) биеклек (Төбән 1,0 м, уртача 1,11,7 м, биек 1,83,0 м);

3) материалның төренә (металл, тимер-бетон һ. б.);

4) күз өчен үткөрүчәнлек дәрәжәсе (ачык, саңгырау);

5) стационарлык дәрәжәсе (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

Стеналарны проектлау аларның урнашуына һәм билгеләнешенә бәйле рәвештә гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эйберләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары буенча башкарыла.

144. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен саклау элге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентларына ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш.

Өслеген каплау

145. Жир өслеген каплау торак пункт территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт шартларын тәмин итә, шулай ук торак пункт төзелешенә архитектура кыяфәтен формалаштыра.

Төзәтү максатларында түбәндәге төр тышлыклар билгеләнгән:

1) каты (капиталь) тышлыклар монолит яки жыелма тышлыклар, шул исәптән асфальт - бетоннан, цемент-бетоннан, табигый таштан башкарыла;

2) табигый хәлдә булган табигый яки ясалма сыек Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүләр, керамзит, резина валчыклар), тыгызланган яки бәйләүче материаллар белән ныгытылган коры катнашмалардан ясалган йомшак (капиталь булмаган) тышлыклар;

3) газон япмалары үлән япмаларын эзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган япмалар;

4) катнаш тышлыклар тышлыклар комбинациясеннән торган тышлыклар (газонга баткан рәшәткәле плитка яки газон рәшәткәсе, яки йомшак тышлык).

146. Япма төрләрен сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча башкарылырга тиеш:

1) каты мөмкин булган чик йөкләнешләренә, хәрәкәт характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләренә исәпкә алып;

2) аерым территорияләренә (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләр йөрү өчен майданчыкларны, йөрү юлларын) төзекләнדרгәндә аларның үзенчәлекле үзлекләрен исәпкә алып, йомшак;

3) газонлы һәм иң экологик яктан чиста дип кушылган.

Каты катлауларның кырыйлы өслеге булырга тиеш, коры хәлдә тоташу коэффициенты 0,6 дан ким булмаска тиеш, дымлы хәлдә 0,4 дән ким булмаска тиеш.

Өстәлләрне берләштерү

147. Өстәлләр тоташу элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

Борт ташлары

148. Юл борт ташлары тротуар һәм юл өлеше тоташуында урнаштырыла, юл өлеше дәрәжәсеннән норматив рәвештә 150 мм-нан ким булмаган югарылык белән, ул тышлык өслеген ремонтлау очрагында да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән тоташтырганда бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газон дәрәжәсеннән 50 мм-нан да ким булмаган аралыкта 0,5 м-дан да ким булмаган аралыкта артып китә, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарларының япмага элэгүен кисәтә, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә табигый материалларны (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ.б.) төрле типтагы тышлыкларны бизәү өчен куллану мөмкин.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

149. Жәяүлеләр коммуникацияләрен авышлыгы 60 промилледан артык булганда баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөрү объектлары, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда баскычлар һәм баскычлар 50 промилледан артык авышлыкта каралырга тиеш, аларны пандус белән озата барырга тиеш.

Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларының кыры төшү һәм күтәрелү вакытында ачык контраст төсмерле полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Бер марш эчендә тышкы баскычларның барлык баскычлары баскычларның киндәге һәм күтәрелү биеклегенә буенча бертөрле урнаштырыла.

Пандусны саклаучы конструкцияләр булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралырга тиеш.

Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләре тирә-юньдәге өслектән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягында 800920 мм биеклектә кул белән каплау өчен унайлы һәм стенадан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге култыклар каралган.

Мәйданчык

150. Торак пункт территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнаштырыла: балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыйләнү, чүп жыю урыннары урнаштыру, этләрне йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары.

Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләренә һәм аеруча саклана торган табигый территорияләренә саклау зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыруны һәйкәлләренә саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм травма куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

151. Балалар майданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар яки яшь кызыксынулары буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырыла.

Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак япма төрләре, майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмияләр һәм урналар, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар һәм жәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшеннән 20 метрдан, комплекслы уен майданчыкларыннан 40 метрдан, спорт - уен комплексларыннан 100 метрдан ким булмаска тиеш.

Балалар уен майданчыклары контейнер майданчыкларыннан 20 метрдан да ким булмаган ераклыкта урнаштырылырга тиеш.

152. Балалар майданчыклары:

152.1. симмегәйге вакытта ком белән капланган өслек планы булырга тиеш;

152.2. иртә белән регуляр рәвештә сөртегез һәм дымланыгыз;

152.3. буялырга, коймаларны һәм корылмаларны буяу елына бер тапкырдан да сирәгрәк башкарылмаска тиеш, ә ремонт кирәк булганда;

152.4. транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунаклар тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларыннан аерып куелырга.

Травматизмнан саклану өчен майданчык территориясендә тамырлар яки түбән ботаклар, жир өстендәге иске, кисеп алынган жиһазлар (туктактар, фундаментлар) калдыклары, жиргә тирәнәйтелмәгән металл аралар (кагыйдә буларак, турниклар һәм тирбәлешләр) булырга тиеш түгел.

Янәшәдәге территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эш алып бару һәм төзелеш материалларын жыю рөхсәт ителми.

Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту жиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

153. Балалар майданчыкларын тоту һәм аларны куркынычсызлык белән тәмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүчеләргә йөкләнә.

Спорт майданчыклары

154. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газон төрләре (Жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләндерелә һәм чөлтәрле койма белән эйләндереп алына. Яшелләндерү майданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Капканың биекlege 2,53 м тәшкил итә, майданчыклар бер - берсенә тоташкан урыннарда биекlege 1,2 м дан ким түгел.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлары рәвешендәге спорт жиһазлары заводта эшләнгән дә, жәрәхәтләр алуны булдырмаучы махсус эшкәртелгән өслеге булган бүрәнәләрдән һәм бруслардан эшләнгән дә булырга мөмкин (жимерекләр, тишекләр булмау һ.б.).

Урнаштыру вакытында сертификатланган жиһаз каталоглары белән житәкчелек итәргә кирәк.

Ял итү майданчыклары

155. Торак төзелеш территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары өчен ял итү майданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән тыныч ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаса тиеш, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары 25 метрдан да ким булмаса тиеш.

Ял итү майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә: каты япма төрләрен, майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементларын, яшелләндерүне, ял итү өчен эскәмияләрен, эскәмияләрен һәм өстәлләрен, урналарны (һәр эскәмиядә ким дигәндә бер), яктырту жиһазларын үз эченә ала.

Майданчыкның тышлыгын плиткалы түшәм рәвешендә проектлау киңәш ителә. Ял итү майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә балалар уеннары зонасында каты төр япма урнаштыруга юл кую киңәш ителми.

Парк территориясендә үлэндә ял итү өчен майданчык-болынар оештырылырга мөмкин.

Эт йөртү майданчыклары

156. Этләренә йөртү майданчыклары вәкаләтле органнар белән килешкән урыннарда билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

Этләр йөрү майданчыгы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле төрдәге тышыклар, койма, эскәмияләр, урна, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмати жиһазлар керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләр йөрү өчен майданчыклар микрорайонның һәм яшеллектән Азат торак районның гомуми файдаланудагы территорияләрендә, метрополитен линияләренә техник зоналарында һәм гомуми поселок магистральләрендә, 110 кВттан артаган көчәнешле электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче билбауларның су белән тәмин итү чыганаclarы санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләр йөрү майданчыкларының зурлыгы 400600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м. кадәр кабул ителә, төзелеш шартларында булган территорияль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның кечерәк күләме кабул ителергә мөмкин.

Майданчык чигеннән торак һәм ижтимагый биналар тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан ким булмаса тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял итү майданчыклары участкаларына кадәр 40 метрдан ким булмаса тиеш.

Площадканың коймасы, кагыйдә буларак, биеклегенә 1,5 метрдан ким булмаган җиңел металл челтәрдән эшләнгән стена элементлары һәм секцияләре арасындагы ара, аның аскы кыры һәм жир хайванга майданнан китәргә яки үзенә жәрәхәтләр китерергә мөмкинлек бирмәскә тиеш.

Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

157. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары экскрементларын жыештыралар һәм утильләштереләр.

Хайван хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаса, шулай ук санитар нормаларга ярашлы рәвештә тирә-юньдәгеләргә тынлык тәмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар майданчыклары

158. Торак пункт территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнашкан: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләрен үз эченә ала: каты катлаулар, өслеген тоташтыру элементлары, коймалар, урналар яки чүп өчен кечкенә контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмати жиһазлар (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына керү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән киселергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит жәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакыт саклау участогы калган территориядән 3 м кинлектәге яшеллекләр белән аерып куелырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

159. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау проект документациясенең "төзекләндерү" бүлеге, шулай ук төзекләндерү проектлары яки эскиз тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнган әйберләр каталогларыннан файдалану киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзәге, күп функцияле торак үзәкләре һәм зоналар өчен кече архитектура формалары шәхси проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

160. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып:

160.1. архитектура һәм ландшафт тирәлеге характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

160.2. материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит тәэсирен исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклау;

160.3. ныклык, ышанычлылык, конструкция куркынычсызлыгы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

161. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

161.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталары һәм режимлы такталардан тыш, вәкаләтле орган белән килешенгән паспорт нигезендә һәм аңа тулысынча туры китереп урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын жыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмат хәбәрэн урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы территорияне төзекләндерүне һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен монтажлаганнан соң (демонтажлаганнан соң) өч тәүлек дәвамында торгызырга тиеш.

161.2. Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә сүтелергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга беркеткәндә корылмаларга һәм объектларны бизәүгә зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

161.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәгечә булырга мөмкин:

- дивар структурасы;

декоратив панно;

консоль конструкциясе;

түбә конструкциясе;

- витрина конструкциясе;

- учреждение тактасы;

- режимлы такта;

модульле конструкция;

стела;
калкан конструкциясе;
флаг композициясе;
махсус конструкция.

161.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясенәң дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш;

Ике һәм аннан да күбрәк телләр кулланылган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәләше буенча бертөрле булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

Гражданнарның белдерүләре, мәдәни афишалар өчен жайланмалар

һәм спорт чаралары

162. Игъланнар, мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын урнаштыру гражданнарның күпләп булган урыннарында һәм жәяүлеләр зоналарында урнаштырыла торган махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына рөхсәт ителә.

Игъланнар өчен стендлар аерым торган объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда эленеп торган калканнар рәвешендә урнаштырыла ала.

VI. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен башкаруга төп таләпләр

163.Жирне казу яки юл япмаларын ачу белән бәйле эшләр (жир асты коммуникацияләрен жәю, реконструкцияләү яки ремонтлау, баганалар һәм шпунт салу, электр тапшыру, элементә, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), туфракны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләр һәм башка эшләр) язма рөхсәт булганда гына башкарыла (производствого ордер жир эшләре), вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән.

164.Жирлек территориясен төзекләндерү белән бәйле Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү тәртибе, жир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләренә туры китереп башкарыла.

165.Яшеллекләрне сүтү яки күчереп утырту кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә Башкарма комитет боерыгын рәсмиләштерергә һәм яшеллекләрне сүтү яки күчереп утыртуны гамәлгә ашырырга кирәк.

166.Торак пункт юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату вәкаләтле орган биргән рөхсәт нигезендә башкарыла, юлның ике ягында да заказчылар һәм эш житештерүчеләр, эш сроклары, мөмкин булган урау маршрутлар турында барлык кирәкле мәгълүматларны үз эченә алган мәгълүмат щиты мәжбүри урнаштырыла. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

167.Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен үткәрү үз белдеге белән кабул ителә.

VII. Арзан мохиткә махсус таләпләр

168.Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкәннәр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар мохитенә керү мөмкинлеген, әлеге объектларны өлкәннәр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән жиһазландыруны күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән яшьтәгеләрнең һәм инвалидларның хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чаралар һәм жиһазлар проектлау, төзү, урнаштыруны яңа төзелештә заказчы тарафыннан расланган проект документациясенә ярашлы рәвештә башкарырга киңәш ителә.

VIII. Биналарның (аларда урнашкан урыннарның) һәм корылмаларның милекчеләренен янәшәдәге территорияләренә төзекләндерүдә катнашу тәртибе

169. Торак пункт территорияләренә тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычранудан саклау һәм саклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында, торак пункт территорияләре аларны жыештыру һәм санитар тоту өчен хужалык субъектларына һәм физик затларга беркетелә.

170. Хужалык итүче субъектлар һәм физик затлар, әгәр закон яки килешүдә башкасы каралмаган булса, янәшәдәге территорияне жыештыруны һәм санитар тотуны түбәндәге тәртиптә башкарырга хокуклы:

170.1. идарәче оешмалар күп фатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук күп фатирлы йорт территориясе алдындагы жир участогы төп фасад ягынан 5 м радиуста яки урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдындагы жир участогы төп фасад ягынан 10 м радиуста яки урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) башка яклардан 10 м радиуста;

170.3. күпфатирлы торак йортларда урнаштырылган торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, янәшәдәге территорияне биналарның бөтен озынлыгы буенча, киңлеге буенча 10 м аралыкта яки юлның бордюрына кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) жыештырырга хокуклы;

170.4. сәнәгать предприятиеләре һәм барлык милек формасындагы оешмалар аларга керү юллары, тротуарлар, аларга яқын урнашкан коймалар, санитар - күзәтү зоналары. Предприятиеләрнең санитар-күзәтү зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

170.5. төзүче 50 м радиустагы төзелеш майданчыкларының янәшәдәге территорияләре һәм аларга керү юллары 50 м радиуста гамәлдәге төзелеш нормаларына һәм кагыйдәләренә ярашлы рәвештә;

170.6. торак йортлар хужалары бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр (яки жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта жир участогы чиге буенча) һәм йорт хужалыгы алдындагы территория 5 метр ераклыкта яки урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.7. стационар булмаган объектлар (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары объектны урнаштыру өчен бирелгән жир участогы территориясе һәм аның тирәсендәге территория урынның тышкы чигеннән 10 метр ераклыкта һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

170.8. базарларның, сәүдә һәм жәмәгать туклануын оештыруның идарәче компанияләре (рестораннар, кафелар, кибетләр) бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) 50 м радиустагы янәшәдәге территория;

170.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокук ияләре бина периметры буенча, бирелгән жир участогы корылмасы яки чиге буенча һәм участок чикләреннән һәм урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) 10 м радиустагы янәшәдәге территория;

170.10. автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка жир участокларында урнашкан ягулык салу станцияләре бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән һәм урамның йөрү өлешенә кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территорияләр;

170.11. гараж кооперативлары бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр, участок чикләреннән һәм урамның йөрү өлешенә кадәр 50 м радиустагы территория һәм аларга керү юллары;

170.12. жирләү урыны бирелгән жир участогы чикләрендә һәм участок чикләреннән 10 м радиустагы янәшәдәге территория;

170.13. гомуми файдаланудагы территорияләр бурычлар вәкаләтле органнарға йөкләнә;

170.14. жир кишәрлекләренең хокук ияләре бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (яки жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишәрлегенең чынлыкта барлыкка килгән чиге буенча) һәм жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 5 метр ераклыкта яисә урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) янәшәдәге территорияләр;

170.15. автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышлары хужалары бирелгән жир участогы чикләрендәге территория һәм аның тирәсендәге территория жир участогының тышкы чигеннән һәм урамның йөрү өлешенә кадәр 10 м ераклыкта (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

171. Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш. Йорт хайваннары һәм кошлар китергән зыян өчен җаваплылыкны аларның хужалары РФ гамәлдәге законнары нигезендә билгели.

172. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары экскрементларын жыештыралар һәм утильләштерәләр.

173. Торак пунктта яшәүчеләргә авыл хужалыгы хайваннарын (бозаулар, сарыклар, кәжәләр, дунгызлар һәм башкалар) һәм кошларны йорт яны участоклары булган шәхси торак йортлар территорияләрендә тоту рөхсәт ителә.

174. Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлек, кәжә, сарык, дунгыз, ат) хайван хужалары булган гражданның яшәү урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен теркәлгә тиеш.

175. Йорт хайваннарын көтү жирле үзидарә органнарының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән көтү урыннарында, хужасы күзәтүе астында яки Аның кушуы буенча башка кеше тарафыннан рөхсәт ителә.

176. Йорт хайваннарын йөртү 7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр рөхсәт ителә. Башка вакытта йөргәндә хужалар урамнарда һәм йорт ишегалларында тынлыкны тәмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

177. Этләргә торак һәм изоляцияләнгән биналардан гомуми ишегалларына һәм урамга кыска аркан һәм муенса белән генә чыгарырга мөмкин, өч айга кадәрге песиләрдән тыш.

178. Хужалар йорт хайваннары һәм кошлар белән ишегалларын, тротуарларын, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратуга юл куймаска тиеш. Этләр, мәчеләр һәм башка вак хайваннарны йөрткәндә, хужаның үзәндә йорт хайваннарының табигый тизәкләрен тулысынча жыештыруны тәмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар мәйданчыклардагы чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

179. Этне арбадан бары тик йөрү урыннарында гына төшерергә мөмкин. Махсус бүлеп бирелгән мәйданчыклар булмаганда, жирле үзидарә органнарының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән чүлләрдә, калкулыкларда һәм башка урыннарда йөргә рөхсәт ителә.

180. Этләргә яхшы кәртәләнгән мәйданчыкларда яки торак пункт территориясеннән читтә генә өйрәтергә мөмкин.

181. Йорт хайваннарын юллар буенча тәүлекнең якты вакытында гына куып чыгарырга кирәк, шул ук вакытта аларны мөмкин кадәр юлның уң чигенә якынарак юнәлтәргә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт белән капланган юлларда, туфрак юллар һәм сукмаклар буенча куып йөрү мөмкинлеге булганда, йөртү тыела.

182.Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшеллеклэрне бозудан килгэн зыянны һәм терлек көтүенә киткән чыгымнарны каплайлар.

183.Йорт кәжәләре бары тик Йорт яны территориясендәге загоннарда яки көтүлек хужалары күзәтүе астында тотылырга тиеш.

184.Рөхсәт ителми:

- 1) хайваннарны балалар мәйданчыкларына, мәктәп территорияләренә, балалар бакчаларына, ашханәләргә, поликлиникаларга, азык-төлек кибетләренә кертергә;
- 2) йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм сулыкларда коену;
- 3) тыю язуы булганда хайваннарны учреждениеләргә кертергә;
- 4) хайваннарны һәм кошларны торак пунктлар территориясендә озата йөрмичә чыгарырга;
- 5) алкоголь исерек булган кешеләргә, шулай ук ундүрт яшкә кадәрге кешеләргә хайваннарны йөртү;
- 6) йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджияләрдә, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (якындагы фатирлар коридорларында, баскыч ячейкаларында, чердакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда)даими тоту;
- 7) йорт хайваннарын торак пункт территориясендә махсус чаралар (күргәзмәләр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш табу.

185.Йорт хайваннары һәм кошлар хужалары бурычлы:

- 1) терлекчелек продуктларының ветеринария-санитария ягыннан хайваннар авыруларын кисәтүне һәм куркынычсызлыкны тәмин итүче хужалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратуга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәү чорында мәжбүри дөвалау-профилактика чараларын үткәрергә;
- 2) хайваннарның кайда булуын даими контрольдә тоту;
- 3) хайваннар авырганда һәм аларның үлеме очрагында, шулай ук аларның гадәти булмаган тәртибе булганда ветеринария учреждениеләре белгечләренә кичекмәстән хәбәр итәргә. Алар килгәнче авыру билгеләре булган хайваннарны изоляцияләргә;
- 4) ветеринария белгечләре таләпләре буенча хайваннарны тикшерү, диагностик тикшеренүләр, саклагыч прививкалар һәм дөвалау-профилактика эшкәртүләре өчен бирергә.

186.Үлгән терлекләрне жирләү махсус оешма тарафыннан махсус билгеләнгән урында башкарыла.

187.Үз территориясендә сакчы этләре булган оешмалар:

- 1) этләрне гомуми нигездә теркәү;
- 2) этләрне нык бәйләнәштә тоту;
- 3) килүчеләрнен хайваннарга керү мөмкинлеген булдырмау;
- 4) этләрне эш туктатылганнан бирле Яхшы кәртәләнгән территориядә яки гомуми файдалану территориясеннән кәртәләнгән территориядә, территориягә кергәндә кисәтүче язу булганда гына бәйләп төшерергә.

188.Жәмәгать урыннарында ярдәмчеләре булмаган караучысыз калган хайваннар тотылырга тиеш.

189.Караучысыз хайваннарны тоту мондый хайваннарны тапкан махсуслаштырылган предприятие яки жирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү буенча башка кеше тарафыннан башкарыла ала.

190.Караучысыз хайваннарны тоту буенча чараларны гамәлгә ашыру хайваннарга гуманлы мөнәсәбәт һәм жәмәгать эхлагы нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

191.Рөхсәт ителми:

- 1) хайваннарны фатирлардан һәм шәхси йортлар территориясеннән судның тиешле карарысыз тартып алырга;
- 2) этләрне кибетләрдә, даруханәләрдә, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләрендә һ. б. бәйдән төшерергә.;
- 3) ветеринария органнары күрсәтмәсез тозақлар һәм башка тоту чаралары куллану.

Х. кагыйдэлэр таләпләренәң үтәләшен контрольдә тоту

192.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар торак пункт территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләргә үтәүне тәмин итәргә тиеш.

193.Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка тартыла (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенәң башка норматив хокукий актларында каралган нормалар һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге кагыйдәләр нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).

194.Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукий актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту кешене күрсәтелгән таләпләргә үтәүдән һәм рөхсәт ителгән бозуларны бетерүдән азат итми.

Емелкино авыл җирлеге Советының
2018 нче елның 24 нче октябрәндәге
74 нче санлы карарына
2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Емелкино авыл
җирлеге муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре
проектна әзерлек комиссиясе составы

ФИО	Вазифа
Михайлова Нина Ивановна	Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе-комиссия рәисе
Кузнецова Ольга Григорьевна	Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе урынбасары- комиссия секретаре
Пырин Александр Борисович	Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлеге Советы депутаты
Марков Валерий Петрович	Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлеге Советы депутаты
Степанова Валентина Петровна	Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлеге Советы депутаты
Яманов Александр Николаевич	Аксубай муниципаль районы Емелькино авыл җирлеге Советы депутаты